Europos Parlamentas
2014-2019

Plenarinio posėdžio dokumentas

B8-0680/2017

11.12.2017

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimo

pateiktas pagal Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 dalį

dėl padėties Afganistane
(2017/2932(RSP))

Fabio Massimo Castaldo, Ignazio Corrao, Isabella Adinolfi, Rolandas Paksas
EFDD frakcijos vardu

B8-0680/2017

Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Afganistane
(2017/2932(RSP))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2017 m. liepos 24 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „ES strategijos dėl Afganistano elementai“,

– atsižvelgdamas į 2017 m. spalio 16 d. Tarybos išvadas dėl ES strategijos dėl Afganistano,

– atsižvelgdamas į Afganistano nacionalinį veiksmų planą dėl Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos 1325 (2000) dėl moterų, taikos ir saugumo,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją 2344 (2017), kuria Jungtinių Tautų pagalbos misijos Afganistane įgaliojimai pratęsiami iki 2018 m. kovo 17 d.,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus reguliariai teikiamas ataskaitas dėl padėties Afganistane ir jos poveikio tarptautinei taikai ir saugumui,

– atsižvelgdamas į Kabulo bendradarbiavimo taikos ir saugumo srityje procesą,

– atsižvelgdamas į Afganistano ir ES bendrus tolesnius veiksmus migracijos klausimais,

– atsižvelgdamas į ES atstovo spaudai pareiškimą dėl teroristinių išpuolių Afganistane,

– atsižvelgdamas į Briuselio konferenciją dėl Afganistano,

– atsižvelgdamas į ES ir Afganistano bendradarbiavimo partnerystės ir vystymosi srityje susitarimą,

– atsižvelgdamas į naujo ES specialiojo pasiuntinio Afganistane paskyrimą ir jo pirmąjį vizitą šalyje,

– atsižvelgdamas į 2016 m. liepos mėn. ir 2017 m. birželio mėn. NATO aukščiausiojo lygio susitikimus,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 dalį,

A. kadangi, nors esama tam tikro pagerėjimo, padėtis Afganistane tebėra kritinė – blogėja saugumo padėtis, didėja sukilėlių bei teroristų daromas spaudimas ir kyla didžiulių ekonomikos ir politikos uždavinių; kadangi šią trapią padėtį dar pablogina korupcija, silpna teisinė valstybė ir valdymas, neteisėta ekonominė veikla ir tebesitęsiantis ginkluotas konfliktas;

B. kadangi humanitarinė padėtis tebekelia didžiulį susirūpinimą, ir pirmiausia kenčia

civiliniai; kadangi Jungtinių Tautų pagalbos misijos Afganistane (UNAMA) naujausioje ataskaitoje dokumentais patvirtintas didžiausias nuo 2009 m. žuvusiųjų skaičius – 2016 m. žuvo 11 318 civilių, o 2017 m. nuo sausio iki rugsėjo mėn. jau žuvo 8 019 civilių; kadangi už tas žūtis atsakingos ir vyriausybei priešiškos grupuotės, ir vyriausybę palaikančios jėgos; kadangi, konfliktui intensyvėjant, 2016 m. buvo perkelta 600 000 asmenų, o 2017 m. – daugiau kaip 280 000 asmenų, ir dauguma jų yra jaunesni nei 18 metų;

C. kadangi dėl saugumo bei humanitarinės padėties ir nepakankamų ekonominių galimybių padidėjo neteisėtos migracijos srautai, ir 2016 m. ES afganai buvo antra pagal dydį migrantų grupė; kadangi, iš Pakistano ir Indijos grįžus daugiau kaip milijonui pabėgėlių, Afganistano vidaus padėtis blogėja ir kadangi vyriausybės pajėgumai jau viršyti, o visuomenė junta didėjantį spaudimą;

D. kadangi tarptautinė bendruomenė savo paramą Afganistanui patvirtino kelis kartus, t. y. 2017 m. birželio 29 d. NATO aukščiausiojo lygio susitikime, kai sąjungininkai ir partneriai dar kartą patvirtino savo įsipareigojimus iki 2020 m., o keli sąjungininkai paskelbė NATO tvirtos paramos misijai skirsiantys daugiau karių, ir 2016 m. spalio mėn. Briuselio konferencijoje dėl Afganistano (konferencijai kartu pirmininkavo ES ir Afganistano vyriausybė), kai tarptautinė bendruomenė užtikrino tolesnę politinę paramą ir įsipareigojo skirti 13,6 mlrd. EUR finansinę paramą, įskaitant 5 mlrd. EUR dydžio Europos Sąjungos ir jos valstybių narių įnašą, – taigi ES tapo svarbiausia Afganistano vystomojo bendradarbiavimo partnere; kadangi 2017 m. vasario mėn. ES ir Afganistano bendradarbiavimo partnerystės ir vystymosi srityje susitarime dar kartą patvirtintas ES įsipareigojimas remti Afganistano vystymąsi;

E. kadangi saugumo padėtis Afganistane tebėra labai nestabili, nes teritoriją kontroliuoja tai vyriausybė, tai Talibanas, ir abiejose pusėse žūsta žmonės; kadangi nėra jokios apčiuopiamos vyriausybės ir Talibano taikos proceso pažangos;

F. kadangi Talibanas, pasitelkdamas savižudžius sprogdintojus, visame Afganistane neseniai įvykdė daug išpuolių prieš policijos būstines ir vyriausybės infrastruktūrą, ir žuvo mažiausiai 74 asmenys, o keli šimtai buvo sužeisti; kadangi civiliai gyventojai dažniausiai žūsta nuo be atrankos ir neteisėtai naudojamų įvairių savadarbių sprogstamųjų įtaisų, visų pirma savižudžių bombų;

G. kadangi grupuotė „Irako ir Levanto–Chorasano provincijos islamo valstybė“ (ISIL-KP) savo veiksmus vykdo daugiausia Rytų Afganistane, bet prisiėmė atsakomybę už keletą didžiulių visoje šalyje įvykdytų išpuolių, galėtų sutelkti savo pajėgas Kunaro provincijoje ir jai galėtų pavykti savo pajėgumus vėl įtvirtinti Nangarharo provincijos teritorijose;

H. kadangi, kad ir kaip stengtųsi vyriausybė, Afganistanas tebėra viena korumpuočiausių šalių pasaulyje; kadangi korupcijos lygis kelia itin didžiulį susirūpinimą, nes ginklus sukilėliams tiesiogiai parduoda korumpuoti nacionalinių saugumo pajėgų pareigūnai, o iš humanitarinio sektoriaus perimamos lėšos, taigi jos nepasiekia stokojančiųjų;

I. kadangi nenutrūkstamas ginklų srautas Talibanui ir kitoms teroristinėms grupuotėms, finansuojamas auginant opiumą, vykdant kontrabandą, grobiant žmones, reikalaujant išpirkų iš NVO ir neteisėtai prekiaujant mineralais bei istoriniais senoviniais daiktais,

taip pat pasisavinant šalies gaunamą užsienio pagalbą, tebėra vienas iš didžiausią susirūpinimą keliančių dalykų;

J. kadangi 2016 m. bendras aguonų, iš kurių gaunamas opiumas, auginimo plotas padidėjo 10 proc., palyginti su ankstesniais metais, produkcija išaugo 43 proc., o neteisėtos opiatų ekonomikos vertė, kaip apskaičiuota, 2016 m. buvo 3 mlrd. JAV dolerių;

K. kadangi dvišaliuose Afganistano ir Pakistano ryšiuose matyti tam tikrų geresnio bendradarbiavimo ženklų, nes abi šalys ėmėsi veiksmų ryšiams gerinti, be kita ko, įdiegdamos krizės kontrolės sistemą, naudotiną ryšiams palaikyti ekstremaliose situacijose, ir ministerijų lygmens trišalio dialogo sistemą;

L. kadangi Afganistano nepriklausoma rinkimų komisija paskelbė, kad 2018 m. liepos 7 d. vyks parlamento ir rajonų tarybų rinkimai ir rengiantis rinkimams jau padaryta tam tikra pažanga;

M. kadangi Komisija paskelbė, kad Afganistanui bus skirta dar 5 mln. EUR humanitarinės pagalbos, taigi bendra ES humanitarinė pagalba Afganistanui 2017 m. bus 30,5 mln. EUR; kadangi ES iki 2020 m. kasmet finansavimui, įskaitant paramą vystymuisi, iš viso skirs 300 mln. EUR;

N. kadangi visų konflikto šalių vykdomas nepilnamečių samdymas ir naudojimas tebėra rimta problema – UNAMA nustatė, kad buvo pasamdytas ir panaudotas 21 berniukas, įskaitant 15 berniukų, kuriuos pasamdė vyriausybei priešiškos grupuotės, taip pat gauta pranešimų, kad iki 50 berniukų pasamdė ISIL-KP ir šie berniukai Goro provincijoje dabar gauna religinį ir karinį rengimą;

O. kadangi 2017 m. JAV Afganistane įvykdė 2 568 atakas ir per jas, kaip pranešta, žuvo dešimtys civilių;

P. kadangi 2017 m. lapkričio 20 d. Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) prokurorė teismo teisėjų paprašė leisti pradėti įtariamų karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmogiškumui, susijusių su nuo 2003 m. gegužės 1 d. Afganistano Islamo Respublikoje vykstančiu ginkluotu konfliktu, tyrimą; kadangi prokurorė taip pat siekia gauti leidimą tirti įtariamus nusikaltimus, turinčius ryšį su Afganistane vykstančiu ginkluotu konfliktu ir pakankamai susijusius su padėtimi šalyje bei nuo 2002 m. liepos mėn. įvykdytus kitų Romos statuto šalių teritorijoje; kadangi, atsižvelgiant į tai, kad Afganistanas yra Romos statuto šalis, teismas savo jurisdikciją gali vykdyti visų įtariamų nuo 2003 m. gegužės mėn. Afganistano teritorijoje įvykdytų nusikaltimų atžvilgiu, neatsižvelgiant į kaltinamųjų pilietybę; kadangi turima informacija yra pakankamas pagrindas manyti, kad karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmogiškumui vykdė Afganistane veikiančios šalys;

1. nurodo, kad Afganistane nepasiekta taika, saugumas ar darnus vystymasis, nors konfliktas tęsiasi beveik 40 metų, o JAV ir NATO intervencijas vykdo jau 16 metų; nurodo, kad, nepaisant akivaizdžių sunkumų, šalis pasiekė tam tikros pažangos keliose srityse – pagerėjo sveikatos priežiūros kokybė ir prieinamumas, pagrindinis ugdymas, padidėjo moterų įgalėjimas ir pailgėjo tikėtina gyvenimo trukmė;

2. pakartoja savo įsipareigojimą skatinti taiką, stabilumą ir gerovę Afganistane bei remti

šalies darnų vystymąsi ir palankiai vertina tai, kad Taryba kaip ES būsimų veiksmų ramstį patvirtino ES strategiją dėl Afganistano;

3. reiškia nuoširdžią užuojautą pastarojo meto teroristinių išpuolių aukų šeimoms: dar kartą patvirtina, kad visų formų ir būdų terorizmas yra viena didžiausių grėsmių tarptautinei taikai ir saugumui; pabrėžia, kad tokių išpuolių vykdytojus, rengėjus, finansuotojus ir rėmėjus reikia atiduoti į teismą, ir ragina visas valstybes šiuo atžvilgiu aktyviai bendradarbiauti su Afganistano vyriausybe ir visomis atitinkamomis institucijomis;

4. kuo griežčiausiai smerkia visus išpuolius prieš civilius, pagalbą teikiančius darbuotojus, Afganistano ir tarptautines pajėgas, diplomatinius ir konsulinius pareigūnus, taip pat kitus tarptautinės bendruomenės Afganistane atstovus;

5. susirūpinęs atkreipia dėmesį, kad nuo vyriausybę palaikančių jėgų rengiamų oro atakų žūsta gerokai daugiau civilių, ir primena visoms konflikto šalims apie jų atsakomybę vykstant karinėms operacijoms saugoti civilius taip, kaip to reikalaujama pagal tarptautinę humanitarinę teisę ir tarptautinę žmogaus teisių laisvę; pabrėžia, kad reikia atskaitomybės už tarptautinės žmogaus teisių ir humanitarinės teisės pažeidimus;

6. atkreipia dėmesį į naująją JAV strategiją Afganistane, kuria raginama didinti karių skaičių; dar kartą pabrėžia, kad karinėmis priemonėmis konflikto nepavyks išspręsti, nes taika gali būti pasiekta tik tiesioginėmis vyriausybės ir Talibano derybomis, o šios turi būti įtraukaus taikos ir susitaikymo proceso, kuriam turi vadovauti ir už kurį turi atsakyti Afganistanas, dalis; dar kartą patvirtina savo paramą visoms su tuo susijusioms iniciatyvoms, tokioms kaip Kabulo bendradarbiavimo taikos ir saugumo srityje procesas, ir ragina ES ir toliau bendradarbiauti aukštu lygmeniu; palankiai vertina tai, kad paskirtas naujas ES specialusis pasiuntinys Afganistane, ir jo pirmąjį vizitą šalyje,

7. mano, kad NATO karinės pajėgos turėtų griežtai laikytis savo patariamojo vaidmens ir pasitraukti, kai tik bus tam tinkamos sąlygos;

8. žino, kad susitaikymo procesui reikėtų tikros politinės paramos, teikiamos regiono subjektų; ragina visas regiono suinteresuotąsias šalis konstruktyviai bendradarbiauti, kad būtų skatinamas tikras derybų procesas, kuriuo būtų siekiama konflikto šalių ilgalaikio susitarimo, taip pat ragina vyriausiąją įgaliotinę ir pirmininko pavaduotoją megzti ryšius su viso pasaulio ir regiono, visų pirma Indijos ir Pakistano, partneriais ir šalimis, kad būtų skatinamas tarptautinis ir regioninis sutarimas dėl tokio proceso; šiuo atžvilgiu palankiai vertina bendrą pranešimą 2017 m. spalio 6 d. vykusiame 14-tajame Europos Sąjungos ir Indijos aukščiausiojo lygio susitikime;

9. pabrėžia, kad svarbu atskleisti ir suardyti finansinius tinklus, kuriais Talibanas naudojasi pinigams judėti, nebeleisti naudotis finansavimo šaltiniais, kontrabandos tinklais ir neteisėta veikla, kuriais finansuojamos Talibano operacijos; ragina stiprinti daugiašalį ir regioninį bendradarbiavimą kovojant su neteisėtu teroristinių grupuočių finansavimu ir uždaryti kontrabandos maršrutus;

10. ragina Afganistano vyriausybę tęsti savo reformų darbotvarkės, dėl kurios buvo susitarta ir į kurią taip pat įtraukti kovos su korupcija įstatymai, įgyvendinimą, gerinti ginklų nustatymo sistemas, skatinti atskaitomybę ir didinti vietos valdžios struktūrų

vaidmenį, visų pirma tada, kai nustatoma, kad genčių vyresniųjų tarybos veikia dorai ir skaidriai;

11. palankiai vertina tai, kad 2018 m. liepos mėn. vyks rinkimai, – šie rinkimai galėtų atlikti svarbų vaidmenį Afganistane skatinant siekti demokratijos įtvirtinimo tikslo; ragina rinkimų institucijas aprėpti visas suinteresuotąsias šalis, kad visuomenė palaikytų rinkimus; ragina užtikrinti rinkimų reformos procesą, kuriuo būtų siekiama patikimų, įtraukių ir skaidrių rinkimų; ragina kiekvieną šalį susilaikyti nuo kurstytojiškų kalbų, dėl kurių gali padidėti socialinė įtampa ir nelikti trapaus politinio sutarimo, numatomo Konstitucijoje; ragina visas suinteresuotąsias šalis užtikrinti, kad politiniai nesutarimai ir toliau būtų reiškiami taikiai ir neperžengiant šalies konstitucinių ir demokratinių procesų ribų;

12. pabrėžia vis svarbesnį moterų vaidmenį savo bendruomenėse slopinant konfliktus ir užkertant kelią radikalizmui, taip pat Afganistane joms tradiciškai tenkantį taikdarių vaidmenį; palankiai vertina tai, kad Afganistano Aukštojoje taikos taryboje vis daugiau moterų, taip pat Tarybos naująją strategiją, kuria pripažįstamas svarbus ir aktyvus moterų vaidmuo; ragina ES tęsti paramą Afganistanui ir padėti įgyvendinti nacionalinį veiksmų planą dėl Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos 1325 (2000) ir kitas svarbias programas; ragina įstatymą dėl smurto prieš moteris panaikinimo įtraukti į baudžiamosios teisės sistemą;

13. pakartoja, kad šalies ateitis – jaunimas, ir yra itin susirūpinęs dėl pranešimų, kad Talibanas verbuoja vaikus, parengia juos medresėse ir siunčia į įvairias karines operacijas, įskaitant savadarbių sprogstamųjų įrenginių gamybą ir įtaisymą; primena visoms šalims, kad 18 metų neturinčius ginkluotųjų pajėgų narius siunčiant į karo zonas pažeidžiama Afganistane galiojanti tarptautinė teisė, o vaikų iki 15 metų įtraukimas pagal Vaiko teisių konvencijos fakultatyvinį protokolą ir Romos statutą laikomas karo nusikaltimu; ragina vyriausybę imtis visų galimų priemonių ir užkirsti kelią tokiam verbavimui ir naudojimui, taip pat patvirtinti teisines priemones, būtinas siekiant uždrausti ir kriminalizuoti tokią praktiką, taip pat imtis visų galimų priemonių, kad būtų užtikrinta nuo ginkluotų konfliktų nukentėjusių vaikų apsauga ir priežiūra; ragina vyriausybę parengti ir patvirtinti išsamų vaikų aktą ir nacionalinį vaikų apsaugos veiksmų planą;

14. apgailestauja, kad, nors esama *de facto* susitarimo su trečiąja šalimi, kuriuo užtikrinama aiški bendradarbiavimo priverstinio grąžinimo į Afganistaną ir readmisijos klausimais sistema, Afganistano ir ES bendrų tolesnių veiksmai migracijos klausimais dokumentas nebuvo pateiktas Parlamentui pritarti ir kad Parlamentas nebuvo informuotas ir su juo nebuvo konsultuotasi nė viename šios procedūros etape; ragina Komisiją laikytis sutartyse nustatytų procedūrų ir Parlamentą išsamiai informuoti, su juo konsultuotis ir jį įtraukti tariantis dėl bendrų tolesnių veiksmų; ragina ES ir jos valstybes nares užtikrinti, kad migracijos srities bendradarbiavimas su migrantų, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių kilmės valstybėmis visiškai atitiktų jų pareigas pagal tarptautinę ir Europos žmogaus teisių bei pabėgėlių teisę ir kad juo nebūtų tiesiogiai ar netiesiogiai prisidedama prie žmogaus teisių pažeidimo;

15. pabrėžia kovos su radikalizacija, deradikalizacijos ir nusiginklavimo, demobilizacijos ir reintegracijos iniciatyvų, taip pat vietos bendruomenių ir pilietinės visuomenės telkimo

svarbą kovojant su smurtiniu ekstremizmu ir ragina NATO bei ES remti tokias iniciatyvas; tiki mažų vietos masto projektų, kuriais siekiama įtraukti vietos religinius veikėjus, vietos mastu propaguoti nepritarimą ekstremizmui ir bendruomenėse megzti dialogą, dar ankstyvame etape užkertant kelią radikalizacijai, svarba;

16. pabrėžia kultūros ir švietimo svarbą siekiant nacionalinės sanglaudos ir smerkia tai, kad daugiau kaip 3,5 milijono vaikų – trečdalis Afganistano vaikų ir daugiausia mergaitės – kovo mėn. prasidėjusiais mokslo metais nelankė mokyklos; mano, kad į mokyklų programas įtraukus taikos kūrimo, konfliktų sprendimo ir tarpininkavimo klausimus būtų galima padėti įgalinti Afganistano jaunimą ir, jam suteikus praktinių įgūdžių, padedančių atpažinti konflikto šaltinius ir žinoti, kaip sumažinti įtampą bei derybomis pasiekti taikių sprendimų, kitai kartai suteikti galimybę išsiveržti iš užburto smurto rato;

17. ragina Afganistano vyriausybę iš tikrųjų sutelkti dėmesį į teisinės valstybės puoselėjimą, užtikrinant teisingumą ir priemonėms, kuriomis saugomos piliečių teisės, teikiant pirmumą kaip organizuotai strategijai; ragina visą tarptautinę bendruomenę remti Afganistaną šiam siekiant vykdyti savo įsipareigojimus reformuoti savo teismų sistemą, taip pat ir plėtojant su imunitetu susijusį pereinamojo laikotarpio teisingumo procesą, už kurį atsakinga pati šalis; ragina labiau suderinti valstybės ir genčių ginčų sprendimo sistemas; yra įsitikinęs, kad didesnis teisminio ir teisėkūros proceso skaidrumas, atskaitomybė ir piliečių dalyvavimas jame galėtų padėti užtikrinti teisingesnę ir skaidresnę sistemą;

18. yra įsitikinęs, kad visuomenės, kaip ir žmogaus socialinės raidos, atsparumas galiausiai yra susijęs su sistemos gebėjimu užtikrinti ekonomines gyventojų, visų pirma jaunimo, perspektyvas; remia Afganistano nacionalinės taikos ir vystymosi programos įgyvendinimą, taip pat privačiojo sektoriaus, žemės ūkio ir tausaus gamtos išteklių naudojimo bei valdymo stiprinimą;

19. atkreipia dėmesį į TBT prokurorės prašymą leisti tirti įtariamus karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmogiškumui, nuo 2003 m. gegužės mėn. Afganistane įvykdytus visų konflikto šalių; ragina, jeigu leidimas būtų suteiktas, užtikrinti sąžiningą, skaidrų, objektyvų ir nepriklausomą tyrimą, kuriuo būtų siekiama pareikalauti tokių nusikaltimų vykdytojų atsakomybės, neatsižvelgiant į tai, kas tie nusikaltėliai būtų, taip užtikrinant lygybę prieš įstatymą ir užkertant kelią tokiems nusikaltimams ateityje;

20. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams ir Afganistano vyriausybei ir parlamentui.